

Beantwoording IAK-vragen Wet bevordering mediation

Elk wetsvoorstel dat wordt voorgelegd aan het parlement moet een adequaat antwoord geven op de zeven hoofdvragen van het Integraal Afwegingskader Beleid en Regelgeving (hierna: IAK). Daaraan voorafgaand worden deze vragen ook in het kader van de internetconsultatie van een conceptwetsvoorstel beantwoord. In het onderstaande wordt op de hoofdvragen van het IAK ingegaan. Voor een meer uitgebreide beantwoording wordt verwezen naar de paragrafen 2.2, 2.3 en 4 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het conceptwetsvoorstel.

1. Wat is de aanleiding?

Met het voorliggende wetsvoorstel worden verschillende maatregelen getroffen om het gebruik van mediation als volwaardig alternatief voor de oplossing van (juridische) geschillen te stimuleren. Dit gebeurt onder meer door de invoering van een overheidsregister voor mediators en het stellen van kwaliteitseisen aan mediators die in dat register ingeschreven willen worden en door de invoering van de wettelijk beschermde titel "beëdigd mediator" voor degenen die in het register zijn ingeschreven. Daarnaast worden aanpassingen doorgevoerd in het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht.

Voor een goed functionerend rechtsbestel is het van belang dat burgers geholpen worden geschillen zo goed mogelijk op te lossen. Daarbij wordt ook een beroep gedaan op het vermogen tot zelfredzaamheid en het actief zoeken naar en meehelpen aan de oplossing van een geschil. Het is de taak van de overheid om deze eigen verantwoordelijkheid te ondersteunen en stimuleren. De overheid moet daarom zorgen voor een stelsel van geschiloplossing dat partijen in staat stelt zelf zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor het oplossen van hun geschillen.

Het voordeel van mediation boven andere vormen van geschiloplossing (zoals een beslissing door de rechter of arbitrage) is dat partijen zelf overeenstemming bereiken en niet alleen het geschil zelf maar vaak ook het daaraan onderliggende conflict oplossen. Mediation draagt hierdoor bij aan dejuridisering, een kwalitatief goede en efficiënte wijze van geschiloplossing en aan een meer pluriforme toegang tot het recht, waarbij partijen (burgers, bedrijven, overheden) in de eerste plaats zelf verantwoordelijkheid dragen voor het behaalde resultaat. Deze persoonlijke betrokkenheid kan leiden tot een bevredigende en duurzame oplossing van het geschil, waardoor een beroep op de rechter in veel gevallen niet meer nodig is. Succesvolle mediation draagt dan ook bij aan het verminderen van de druk op de rechtspraak.

Voorheen koos de overheid voor een relatief terughoudende opstelling bij de regulering van mediation. Prikkel vanuit de overheid beoogden met name bij te dragen aan een breder en steviger draagvlak voor mediation binnen de gehele samenleving. Gelet op de gunstige effecten van mediation in het licht van onder meer de bestendigheid van geschiloplossing en de vermindering van druk op de rechter, worden met dit wetsvoorstel maatregelen getroffen om de toepassing van mediation als instrument van geschiloplossing verder te stimuleren.

2. Wie zijn betrokken?

Betrokkenen bij de verschillende met dit wetsvoorstel door te voeren maatregelen zijn, naast het primair beleidsmatig verantwoordelijke Ministerie van Veiligheid en Justitie, onder meer het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (gelet op de aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht en de effecten voor decentrale bestuursorganen), de Raad voor de rechtspraak en de beroepsorganisaties voor mediators, waaronder de Mediatorsfederatie Nederland (MfN), de Nederlandse Mediatorsvereniging (NMv), het ADR International Register en de Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS). Tevens is betrokken de raad voor rechtsbijstand, die tot taak heeft om mediators toe te voegen op grond van de Wet op de rechtsbijstand en in dat kader op dit moment een register bijhoudt van aan het stelsel van mediationbijstand deelnemende mediators.

3. Wat is het probleem?

Mediation draagt bij aan verschillende beleidsdoelstellingen: dejuridisering, kwalitatief goede en efficiënte geschiloplossing, ontlasting van de rechtspraak, het bieden van een pluriforme toegang tot het recht (de mogelijkheid van keuze tussen instrumenten) en eigen verantwoordelijkheid bij de oplossing van geschillen. Het gebruik van mediation als methode van geschiloplossing dient dan ook vanuit de overheid te worden gestimuleerd. Opeenvolgende kabinetten hebben op verschillende manieren gewerkt aan versterking van de inzet van mediation. Gelet op de grote voordelen die mediation kan bieden boven de toepassing van andere wijzen van geschiloplossing (zie onder punt 1), worden met het voorliggende wetsvoorstel maatregelen getroffen om het gebruik van dit instrument verder te stimuleren.

4. Wat is het doel?

De in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen hebben tot doel in te zetten op een adequate geschiloplossing, waarmee de juridische problemen van rechtzoekenden op een zo laagdrempelige, effectieve en efficiënte mogelijke wijze worden weggenomen. Door de regeling van een publiekrechtelijk register voor mediators ontstaan betere

waarborgen voor partijen die mediation willen inzetten dat zij gebruik maken van de diensten van deskundige, ervaren en integere mediators. Dit versterkt het vertrouwen in het beroep van mediator en, daarmee, in het gebruik van mediation. Hiermee kan het gebruik van mediation als instrument voor geschiloplossing worden bevorderd. Het stellen van uniforme, minimale eisen voor opname in het register en de openbaarheid van het register biedt de mogelijkheid aan een ieder om in één oogopslag te zien of iemand die mediationdiensten aanbiedt beschikt over een bepaalde mate van kennis en ervaring en gerechtigd is om de wettelijk beschermde titel “beëdigd mediator” te dragen. Ook de overige in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen, waaronder de wijzigingen van het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht, hebben tot doel de inzet van mediation als alternatieve wijze van geschiloplossing te stimuleren. Zo worden bestuursorganen ertoe aangespoord vaker gebruik te maken van mediation in geval een burger een geschil met hen heeft en worden partijen in een civiele procedure – net als de civiele rechter – ertoe aangezet mediation actief te overwegen als methode van geschiloplossing.

5. Wat rechtvaardigt overheidsingrijpen?

De zorg voor een effectief, efficiënt, kostenbewust en pluriform stelsel van geschiloplossing dat bijdraagt aan een goede toegang tot het recht is een overheidstaak, mede in het licht van naleving van artikel 6 EVRM en de zorg voor een goed functionerend rechtsbestel. Het overheidsbeleid richt zich al vele decennia op het via verschillende manieren stimuleren van mediation. Dat heeft tot goede resultaten geleid. Gelet op de genoemde taken van de overheid en de vele voordelen die mediation biedt (kostenbesparingen en effectieve geschiloplossing) is versterkte inzet door de overheid op dit instrument gerechtvaardigd. De zorg voor het bestuurs(proces)recht en het burgerlijk procesrecht, via welke de inzet van mediation kan worden gestimuleerd, ligt bij de overheid.

6. Wat is het beste instrument?

De vorming van één openbaar en uniform register voor mediators, met eisen voor inschrijving en het gebruik van een wettelijk beschermde titel, noopt tot een wettelijke regeling. Via een dergelijk publiek register is voor een ieder die mediationdiensten wenst af te nemen in één oogopslag te zien of een mediator zich “beëdigd mediator” mag noemen – en daarmee waarborgen biedt ten aanzien van kennis, ervaring en integriteit. Ook de noodzakelijke aanpassingen in het bestuursrecht en burgerlijk recht om het gebruik van mediation bij de oplossing van geschillen te stimuleren vereisen wetswijziging.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De verwachting is dat het wetsvoorstel per saldo zal leiden tot lagere kosten voor burgers en bedrijven, alsmede tot lagere administratieve lasten. Indien partijen een oplossing vinden voor hun geschil voordat een rechtszaak wordt begonnen, sparen zij immers de kosten uit die uit die met een rechtszaak zouden samenhangen. Dat zijn dan in ieder geval de griffierechten en de kosten van de eigen advocaat (tenzij geprocedeerd zou worden op basis van gesubsidieerde rechtsbijstand, in welk geval de rechtzoekende in ieder geval de eigen bijdrage moet voldoen).

Juli 2016